

หัวข้อวิจัย	การวิเคราะห์ผลงานการประพันธ์เพลงเถาของนายอุทัย แก้วละเอียด ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ปีพุทธศักราช 2552
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางอรุณี โคตรสมบัติ
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์
หน่วยงาน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การศึกษาบทเพลงของครูอุทัย แก้วละเอียด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับการถ่ายทอด ด้านหลักการประพันธ์ วิเคราะห์ผลงานการประพันธ์เพลงเถา และสังเคราะห์แนวทางการประพันธ์ เพลงเถา ใช้ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลภาคเอกสาร และภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า (1)หลักการประพันธ์เพลงของครูอุทัย ใช้หลักการสร้างสรรค์เพลงใหม่ และการนำ เพลงเก่ามาเสนอรูปแบบหรือวิธีการใหม่ โดยใช้*สังคีตลักษณ์* คือ เน้นเพลงที่สามารถใช้ได้หลากหลาย โอกาส และวงดนตรี *บันไดเสียง* : ใช้บันไดเสียง 5,6,7 เสียง *หน้าทับ* : หน้าทับสองไม้เพื่อจะให้ได้ กว้างขวางขึ้น *การเคลื่อนทำนอง* : ต้องประพันธ์ให้มีลูกตกทำนองที่กลมกล่อมทั้งกำหนดท่วงทีลีลา อารมณ์เพลงที่ชัดเจน *กลวิธีบรรเลง* : เน้นการสร้างทำนองที่แสดงฝีมือนักดนตรี (2)การวิเคราะห์ ผลงานการประพันธ์เพลงเถา พบว่า มีบทเพลงท่อนเดียว *บทเพลงท่อนเดียว* ได้แก่ เพลงเทพทอง เถา พร้อมด้วยเที่ยวเปลี่ยน ทุกอัตราจังหวะ ทั้งมีการซ้ำสำนวนประโยคระหว่างท่อนปกติกับเที่ยว เปลี่ยนในประโยคสุดท้ายของท่อน *บทเพลงสองท่อน* ได้แก่ เพลงอุศเรน เถา มีการประพันธ์เที่ยว เปลี่ยนในอัตราจังหวะสามชั้น และมีการซ้ำทำนองระหว่างท่อน รวมทั้งเพิ่มเพลงลูกบท เพลงดอกไม้ เหนือ เถา มีกลุ่มทำนองเป็นเอกเทศ ไม่มีการซ้ำหัวหรือท้าย เพลงเทพนฤมิต เถา มีลักษณะบังคับ ทางสำนวนกรอ สำนวนลูกล้อลูกขัด เหลื่อม และมีแบบแผนด้วยการซ้ำทำนองช่วงสองจังหวะสุดท้าย ของท่อน นอกจากนี้ยังพบสำเนียงภาษาสอดแทรกในบทเพลง คือ เพลงอุศเรน เถา เพลงเทพนฤมิต เถา โดยทุกเพลงใช้จังหวะหน้าทับสองไม้ในการประพันธ์เป็นหลัก (3)การสังเคราะห์แนวทางการ ประพันธ์เพลงเถา พบว่า ครูอุทัย แก้วละเอียด ประพันธ์เพลงจากความทรงจำเป็นแรงบันดาลใจโดยใช้ การสร้างสรรค์ดังนี้ (3.1) การสร้างทำนองกรีน (3.2) การใช้บันไดเสียงที่หลากหลายในบทเพลง (3.3) การประพันธ์เที่ยวกลับหรือเที่ยวเปลี่ยนในบทเพลง (3.4) การเดี่ยวและการสร้างเพลงลูกบท ทำยบทเพลงเถา โดยหลักการทั้งสามยึดถือการใช้บันไดเสียง และลูกตกเสียง ตลอดจนท่วงทีลีลาของ บทเพลงตามวัตถุประสงค์ของบทเพลง เพื่อให้ให้นักดนตรีแสดงความสามารถทั้งในการบรรเลงรวมวง และการบรรเลงเดี่ยว